

Prima instanță; Judecătoria Ocnița (jud: Gh. Grib)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud: A. Gheorghieș, A. Toderaș, E. Rățoi)

DECIZIE

16 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței
Judecătorii

Tatiana Vieru
Valentina Clevadî
Tamara Chișca-Doneva
Dumitru Mardari
Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de către avocatul Fencovschi Eugeniu, în interesele lui Ceban Boris, împotriva deciziei din 14 iunie 2016 a Curții de Apel Bălți, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Ceban Boris împotriva Consiliului rl Ocnița privind încasarea compensației bănești pentru bunurile confiscate în rezultatul represiunilor politice,

c o n s t a t ă :

La data de 28.05.2015 Ceban Boris a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului rl Ocnița cu privire la încasarea compensației pentru bunurile confiscate în rezultatul represiunilor politice.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, reclamantul este nepotul lui Boico Maria, a.n.1891, decedată la 30.05.1975, care a fost deportată la 06.07.1949, locuitoare din sat. Naslavcea, rl Ocnița, ulterior reabilitată. La deportare, averea bunicii sale a fost confiscată, fapt constatat prin hotărârea din 30.06.2014 a Judecătoriei Dondușeni.

Menționează reclamantul că, conform raportului de evaluare nr. 0344514 din 07.08.2014 al Camerei de Comerț și Industrie și a raportului de evaluare a proprietății imobiliare din 07.08.2014 al Oficiului Cadastral Teritorial Ocnița, bunurile confiscate au fost evaluate per total la suma de 523769 lei. În baza certificatului de moștenitor legal nr. 7785 din 18.11.2014 Ceban Boris a fost identificat ca moștenitor al averii succesoriale a defunctei Boico Maria.

Susține reclamantul că, la 19.11.2014 s-a adresat cu cerere împotriva Consiliului rl Ocnița solicitând restituirea valorii bunurilor confiscate. În opinia reclamantului, neexaminarea cererii date de către Consiliul rl Ocnița, a dus la încălcarea dreptului legal de a fi despăgubit.

Prin hotărârea din 28.09.2015 a judecătoriei Ocnița s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Ceban Boris.

Prin decizia din 14 iunie 2016 a Curții de Apel Bălți s-a respins apelul depus de Ceban Boris și s-a menținut hotărârea primei instanțe.

La data de 05 septembrie 2016, conform ștampilei aplicate pe plicul poștal (f.d. 1349 avocatul Fencovschi Eugeniu, în interesele lui Ceban Boris, a declarat recurs împotriva deciziei din 14 iunie 2016 a Curții de Apel Bălți, solicitând casarea

hotărârilor instanțelor judecătorești cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a invocat că, hotărârile judecătorești contestate sunt ilegale, neîntemeiate și pasibile de a fi casate, deoarece la examinarea pricinii instanțele ierarhic inferioare au interpretat eronat normele de drept material, fapt ce a dus la soluționarea greșită a pricinii.

Menționează recurentul că, în termenul de șase luni, prevăzut de art. 12¹ din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, Consiliul rl Ocnița nu a oferit nici un răspuns la cererea înaintată privind acordarea compensației pentru bunurile confiscate. Ori, intimatul nu a informat recurentul despre existența deciziei Comisiei Speciale privind despăgubirea acestuia.

Susține recurentul că, dacă Comisia Specială s-ar fi conformat termenului de examinare a cererii și ar fi emis decizia de acordare a compensației în interiorul termenului (din 19.11.2014 până la 19.05.2015), acesta ar fi contestat actul administrativ emis și nu refuzul comisiei.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 14 iunie 2016 și expediată participanților la proces în baza scrisorii de însoțire datate cu 04.07.2016 (f.d. 138). Recursul declarat la data de 13 septembrie 2016 se consideră a fi declarat în termen, deoarece la materialele pricinii este anexat plicul poștal, care confirmă recepționarea de către reprezentantul recurentului a deciziei contestate la data de 12.07.2016. (f.d. 151)

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de avocatul Fencovschi Eugeniu, în interesele lui Ceban Boris, și va casa decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (1)-(3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

În conformitate cu art. 238 alin. (2) Cod de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel adoptând soluția pe caz, prin prisma verificării legalității și temeiniciei hotărârii primei instanțe, expunându-se asupra netemeiniciei pretențiilor înaintate de Ceban Boris, nu a elucidat toate circumstanțele pricinii, prin ce se impune concluzia de a fi casată decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare.

Din materialele pricinii rezultă că Ceban Boris a înaintat acțiune în instanța de judecată împotriva Consiliului rl Ocnița prin care a solicitat încasarea compensației pentru bunurile confiscate în rezultatul represiunilor politice.

Judecând pricina, prima instanță, prin hotărârea din 28.09.2015, a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Ceban Boris, soluție menținută și de instanța de apel prin decizia din 14 iunie 2016.

La adoptarea deciziei, instanța de apel a concluzionat că cererea de chemare în judecată depusă de Ceban Boris este neîntemeiată, deoarece la materialele pricinii este anexată copia deciziei Comisiei speciale nr. 7/4 din 14.09.2015 „Cu privire la cererea lui Boris Ceban care solicită compensarea averii confiscate de la bunica Boico Maria” a Consiliului rl Ocnița, prin care s-a decis compensarea lui Ceban Boris a sumei bănești în mărime de 17253 lei pentru bunuri mobile și suma de 22540 lei pentru bunuri imobile, în baza documentelor prezentate.

Tot aici, este de remarcat că în actul de arest din 02.08.1949 este indicată averea confiscată de la bunica Boico Maria, care și a servit temei pentru emiterea deciziei menționate. (f.d. 86)

În acest sens, Colegiul reține că instanța de apel și-a motivat decizia adoptată doar în baza deciziei Comisiei speciale nr. 7/4 din 14.09.2015 a Consiliului rl Ocnița și a actelor ce au stat la baza emiterii acestei decizii și anume actul de arest din 02.08.1949.

Însă, contrar prevederilor art. 373 Cod de procedură civilă, care obligă instanța de apel de a verifica legalitatea și hotărârea primei instanțe în întregul ei, nu a luat în considerare și faptul că prin hotărârea judecătorească Dondușeni din 30 iunie 2014 s-a constatat faptul juridic al confiscării averii bunicii lui Ceban Boris - Boico Maria, deportată în anul 1949, fiind enumerată și averea confiscată (f.d.9).

Conform art. 123 alin.(2) Cod de procedură civilă, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o pricină civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sânt obligatorii pentru instanța care judecă pricina și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte pricini civile la care participă aceleași persoane.

Astfel, în contextul dat, Colegiul relevă că hotărârea menționată *supra*, prin care au fost stabilite anumite fapte juridice ale confiscării averii bunicii lui Ceban Boris - Boico Maria, nu a fost apreciată sub aspectul pertinentei acesteia ca probă, deși aceasta are puterea lucrului judecat, în sensul Convecției Europene pentru Drepturile Omului și a Codului de procedură civilă.

Colegiul mai indică și la următoarele circumstanțe care impun trimiterea cauzei la rejudecare.

Din materialele cauzei rezultă că instanța de fond a respins acțiunea înaintată motivându-și soluția pe faptul că, reclamantul nu și-a probat cerințele.

Instanța de apel a respins apelul lui Ceban Boris și a menținut hotărârea primei instanțe.

Respectiv, se impune concluzia că, a fost menținută hotărârea pronunțată nu doar ca soluție, rezultat, dar ca și temei de respingere a acțiunii.

Însă, din decizia instanței de apel nu rezultă acest fapt.

Instanța de apel dispunând respingerea apelului a indicat la existența unei hotărâri a Comisiei speciale prin care precum că Ceban Boris ar fi fost despăgubit.

Se impune concluzia că, instanța de apel totuși a stabilit existența probelor în susținerea cerințelor înaintate de către reclamant.

În astfel de circumstanțe, când prima instanță a indicat la lipsa probelor, hotărârea instanței de fond urma a fi anulată și adoptată o nouă hotărâre bazată pe un alt temei, în condițiile în care s-a stabilit existența unui material probator.

Colegiul constată că, de fapt, instanța de apel, a menționat cadrul legal care urmează a fi aplicat la judecarea cauzei, a expus în ordine cronologică evenimentele din speță, fără, însă, a indica care totuși este temeiul pentru care se respinge acțiunea lui Ceban Boris.

Concomitent, Colegiul relievă că instanța de apel adoptând soluția la caz s-a bazat în exclusivitate pe Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 35 din 24 octombrie 2003 cu privire la practica judiciară de aplicare a unor prevederi ale legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice. Or, instanțele de judecată urmau să ia în considerare acest act, dar nu puteau să se bazeze în exclusivitate pe prevederile acesteia în adoptarea soluției pe caz, deoarece hotărârea judecătorească se adoptă rezultând din circumstanțele pricinii în raport cu normele de drept material și procedural.

În acest sens, Colegiul precizează că în motivarea hotărârii judecătorești se menționează circumstanțele pricinii, probele pe care se întemeiază concluziile acesteia, argumentele invocate de către instanță la respingerea unor probe și legile de care s-a călăuzit. Ori, în cazul în care s-a constatat corectitudinea și forța de argumentare a unei hotărâri explicative, iar interpretarea prezentată în acest sens ar fi ca posibilă soluție, instanțele de judecată trebuie să facă trimitere la normele de drept incidente și nu la hotărârile explicative a Curții Supreme de Justiție.

Astfel, la rejudecarea pricinii instanța de apel urmează a examina aspectele menționate *supra* prin prisma normelor de drept material aplicabile speței date în raport cu pretențiile și obiecțiile ambelor părți.

Iar, abținerea instanței de apel de la furnizarea unui răspuns explicit constituie o încălcare a art. 6 §1 CEDO, deoarece recurentului nu i-a fost acordată posibilitatea de a cunoaște dacă aceste argumente au fost neglijate sau respinse și în ultimul caz, motivele acestei respingeri.

De astfel, această posibilitate nu i s-a acordat nici instanței de recurs.

În aceste împrejurări, Colegiul consideră că nu se poate dispune posibilitatea examinării soluției hotărârii contestate, deoarece în indicarea tuturor motivelor de fapt și de drept care au format convingerea instanței de apel, instanța de recurs nu are criterii de apreciere a temeiniciei sau netemeiniciei soluției pronunțate.

Urmează a fi menționat faptul, că la rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și în dependență de probele acumulate, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat eroare judiciară care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite pricina spre rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către avocatul Fencovschi Eugeniu, în interesele lui Ceban Boris.

Se casează decizia din 14 iunie 2016 a Curții de Apel Bălți, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Ceban Boris împotriva Consiliului rl Ocnița privind încasarea compensației bănești pentru bunurile confiscate, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecătorii

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Dumitru Mardari

Oleg Sternioală